

3604

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס' 32/ד

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט  
שהתקיימה ביום ב', ה' באדר א' תשי"ט - 16.2.59 בשעה 10.45.

השתתפו: ז. ורהפטיג - יו"ר

- ב. אזניה
- ע. איכילוב
- י. בדר
- פ. בגין -
- ד. בר-רב הא"י
- ה. ברגר
- ע. דגני
- ש. הלל
- ב. לוקר
- נ. ניר
- ש. רוזנברג
- י. שופמן

סוזמנים: י. בר-יהודה - שר הפנים

- ח. כהן - היועץ המשפטי
- א. ידן - המשנה ליועץ המשפטי
- ה' צילן - משרד הפנים
- ה' רוזנטל - משרד המשפטים
- ה' עציון - יועץ משפטי לשפוט רבני.

- סדר-היום: 1. חוק הבחירות לכנסת (תיקון).  
2. חוק למניעת הונאת הציבור (כשרות).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ז. ורהפטיג:

פ. בגין:

לסדר: באחת מישיבות הוועדה החליטה הוועדה להעביר לוועדת הכנסת לבירור אם יש נושא חדש או לאו בהצעה של ח"כ רוזנברג ושלי לסעיף 53, על פי בקשתו של ח"כ רובין. הדיון בוועדת הכנסת טרם נסתיים. אבל בינתיים קראתי את הודאות תקנון הכנסת בענין זה, מ נאמר בפירוט בסעיף 70 (ב), כי אם המדובר הוא בהצעת תיקון לחוק קיים, אפשרי תיקון גם סעיפים של החוק שאינם נזכרים בהצעת החוק. (קריאת הסעיף). לאור ההודאה הנ"ל אני מציע לוועדה לבטל את הפניה לוועדת הכנסת ולדון בהצעה לגופה.

א. ידן:

כוונת סעיף-קטן (ב) הנ"ל בתקנון הכנסת אינה כפירושו של ח"כ בגין. נכון שבמקרה של הצעת תיקון לחוק רשאית הוועדה להציע תיקונים אף אם אינם נוגעים לסעיפים המתוקנים בהצעת החוק, אבל בתנאי שאינם חורגים מן הנושא. ואם יש טענה שהענין חורג מן הנושא, בין כך ובין כך יש להעבירו לוועדת הכנסת.

י. בר-יהודה:

על יסוד נסיוני בעבר בוועדה זו אני משעה לעצמי להעיר כי מבחינה פורמלית אין לוועדה סמכות להחליט על הענין, ואם יש חבר וועדה הטוען כי יש בהצעה משום נושא חדש, יש חובה להעביר את הענין להכרעת ועדת הכנסת. לגופו של ענין, הודאת התקנון שעליה הסתמך ח"כ בגין נוגעת לסעיפים אחרים בחוק המתוקן, הדנים באותו נושא שבו דנים סעיפים שבהם יש בצעת תיקון, ונאמר כי במקרה כזה אפשר להכניס תיקון גם בסעיפים אחרים הדנים באותו נושא.

ס. בגין :

השאלה היא מה היא כוונת הקביעה של יוצא-  
מן הכלל לגבי הצעות תיקון לחוקים, אם  
לא זו שאני ייחסתי לה. ברור כי ביחס לכל הצעת חוק אפשר להציע כל  
תיקון שאינו חורג מן הנושא. וכאן בא היוצא מן הכלל להגיד כי לגבי  
הצעות תיקון יהיה דין שונה, ובאמר בפירוש "אעפ"י שלא הוזכר". אינני  
רואה כל אפשרות לפרש זאת אחרת.

ח. כהן :

בחוק המתקן חוק אחר, מטבע הדברים  
שהתיקון נעשה על-ידי תיקון של סעיף  
מסוים באותו חוק. היו מקרים שהתיקון היה מיוחס אמנם לסעיף מסוים,  
אבל הנושא נגע במישרין גם בסעיפים אחרים של אותו חוק, שלא בזכרו  
בהצעת התיקון של הממשלה. היה ברור כי תיקון כזה אינו בגדר נושא חדש,  
ולכן התכוונה הכנסת היוצא-מן הכלל שבסעיף 70(ב).

היו"ר ז. ורהפטיג :

אני מקבל בענין זה את חוות דעתם של  
היועצים המשפטיים.

1. חוק הבחירות לכנסת (תיקון).

היו"ר ז. ורהפטיג :

מר ידין ביקש להעיר כמה הערות לניסוח  
האחרון של החוק.

א. ידין :

לסעיף 3 (סעיף 6 בחוק המתוקן) דרוש  
שינוי הנוגע מן הרצון לסנוע כפילות.  
בסעיף-קטן (א) נאמר גם, נוסף למה שמוצע כאן, לפי איזו שיטה  
יתקיימו הבחירות. מאחר שבינתיים נתקבל חוק הכנסת ושיטת הבחירות  
נקבעה בו, ההצעה היא שבסעיף-קטן (א) ייאמר רק שהבחירות יתקיימו  
ביום אחד.

ש. רוזנברג :

נדמה לי שגם זה ברור מחוק הכנסת.

ח. כהן :

אני מסכים שלא צריך לחזור על כך.

הוחלט :

לקבל את ההצעה בסעיף 3 (המתקן את  
סעיף 6), במקום התיקון המוצע, להכניס  
הוראת-מחיקה של סעיף-קטן (א).

א. ידין :

בסעיף 4 (תיקון לסעיף 8) יש צורך  
בתיקון הבא: ההוראה בדבר שבתון, הנופיעה  
בסעיף 8, נמצאת עתה בחוק הכנסת, לכן ההצעה היא להתחיל את הסעיף  
בחלקו השני, הדין באיסור התעמולה, דבר שאינו מופיע בחוק הכנסת.

הוחלט :

לקבל את הצעת התיקון של א. ידין  
לסעיף 4 (תיקון סעיף 8) (א).

א. ידין :

באותו סעיף, לגבי תיקון סעיף 8(ב)  
נתקבל תיקון בישיבה הקודמת, וכתוצאה  
מכך יש להכניס שינוי. הנוסח החדש של סעיף 8(ב) (1) יהיה כזה: "עובד  
שעבד אצל מעביד לפחות 14 יום רצופים סמוך ליום הבחירות, וכן עובד  
שעבד בעבודות יזומות אצל אחד המוסדות הציבוריים לפחות 14 יום א מתוך  
החדשיים שלפני יום הבחירות, ישלם לו המעביד את השכר שהיה משתכר  
אצלו אלמלא שמת". פיסקה (2) אינה משתנית.

אני חושב שנכון יותר לאמר "בשעות השבת ו'".

י. בר-יהודה:

אני מציע למחוק את פיסקה (2) מסעיף-קטן (ב). הפיסקה אוסרת ששר העבודה יכול להפחית מהשכר שצריך המעביד לשלם. לדעתי, אם משלמים, צריך לשלם לכולם.

ש. רוזנברג:

אני מסכים לכך.

י. בר-יהודה:

הוחלט: 1. לקבל את הצעת התיקון של א. ידין.

2. לקבל את הצעת ש. רוזנברג למחוק את סעיף 8(ב)(2).

א. ידין: בנוגע לסעיף 11, (תיקון סעיף 17), שם נזכר היום בו צריך היו"ר להודיע בכנסת על הרכב ועדת הבחירות המרכזית. בלוח הזמנים שהיה לפני הוועדה לא נזכר הדבר הזה, וצריך להוסיף שזה היום ה-75 לפני הבחירות.

הוחלט: לקבל את הצעת התיקון של א. ידין לסעיף 11(תיקון סעיף 17).

ש. רוזנברג: אני מציע באותו סעיף לכתוב במקום "ע"י יו"ר הכנסת" - "על-ידי הנשיאות" או "על ידי סגן-יושב-ראש". אנחנו נמצאים כרגע במצב עדין בעניין זה.

א. ידין: בקשר עם זה אנחנו צריכים לשנות את כל הסעיפים בחוק בהם נזכר יו"ר הכנסת, ואני חושש שאם נעשה זאת, נצטרך לעשות זאת בהרבה חוקים אחרים. אינני אומר שלגופו של דבר אין צריך לעשות זאת, אבל אינני חושב שכאן המקום לתיקון הזה.

ח. כהן: אם אמנם תחליטו לעשות את התיקון, נציע חוק כללי בעניין זה, שיחול לגבי כל המקומות בהם נזכר יו"ר הכנסת.

נ. ניר: אני מפנה תשומת לב חברי הוועדה שבסדר-היום של הכנסת יש הצעת חוק של ח"כ בדר בעניין זה. יש גם כמה הצעות תיקון בשאלה של נשיאות הכנסת. על כל פנים, יש להסדיר את העניין בצורת תיקון כללי ולא בדרך אגב.

א. ידין: לסעיף 18: תיקון סעיף 46. ההוראה המוצעת כאן באה בעקבות חוק היסוד (הכנסת), היא לא היתה בהצעת הממשלה.

לסעיף 19 (תיקון סעיף 48). בחוק הכנסת מדובר על המקרה שנתפנתה משרתו של חבר הכנסת מפני שנתמנה לאחת המשרות שמנוע ממנו להיות גם חבר הכנסת. לכן ההצעה היא להוסיף פה אחרי המלים "התפטר או נפטר" - "או נתפנתה משרתו של חבר הכנסת".

אינני יודע מה זה שייך לחוק הבחירות.  
זה צריך להיות בחוק הכנסת.

י. בר-יהודה:

אני מקבל זאת באופן עקרוני. אני גם  
חושב שאפשר להעביר את הדבר לתקנון.

א. ידיון:

יש גם ניגוד בין מה שכתוב כאן ובין מה  
שכתוב בחוק הכנסת. לכן אני מציע

ב. אזניה:

להשאיר זאת בחוק הכנסת ולמחוק זאת מכאן.

לקבל את ההצעה להוסיף הוראה  
על מחיקת סעיף 48א.

הוחלט:

בסעיף 26, מדוע דרושת המלים "להדרכתם  
של הבאים לעיין בהם"? הן מיותרות.

היו"ר ז. ורהפטיג:

אולי בכל זאת יש לאמר שצריך לתת את  
האפשרות הזאת למי שרוצה בכך.

ש. רוזנברג:

זוהי הכבדה על ועדת הבחירות שאין בה  
שום צורך.

י. בר-יהודה:

אם כתוב: לשמירה על רשימות הבוחרים -  
זה כולל גם הדרכה של הבאים לעיין בהן.

ח. כהן:

לקבל את הצעת היו"ר למחוק  
את המלים "להדרכתם של הבאים  
לעיין בהם".

הוחלט:

זכות הסתייגות לש. רוזנברג.

בסעיף 28 יש צורך בשינוי בענין של חיילים.  
חוק שירות בטהון יופיע עכשיו בנוסח  
משולב, ובו יהיה פרק מיוחד על שירות סדיר. לכן צריך למחוק את האיזכור  
של סעיף 6.

א. ידיון:

לקבל את הצעת התיקון של א. ידיון  
לסעיף 28.

הוחלט:

בקשר עם בקשת הרוויזיה של שר הפנים  
בענין מטלא-מקום של חברי ועדות הקלפי  
היתה בקשת התיעצות מטעם סיעת חירות.

היו"ר ז. ורהפטיג:

אנחנו מסכימים להצעה, אבל אז צריך  
להחליט שיהיו שני מטלאי מקום.

י. שופמן:

יש לי חששות בענין זה. זה הגוף העדין  
והרגיש ביותר בבחירות. שום מפלגה

ד. בר-רב-האי:

אינה יכולה לדעת שנועות לפני יום הבחירות מי יהיו בדיוק האנשים  
שיעמדו לרשותה ביום הבחירות. יש הכרח לאפשר למפלגות לעשות את הדבר  
ברגע האחרון, כי עלול להיות מצב בו לא יהיה הקוורום החוקי לפתיחת  
קלפי.

י. בר-יהודה:  
אני יודע שיש צורך להחליף את הנציגים בוועדות הקלפיים, לפעמים גם ברגע האחרון. לפי הצעתי הדבר הזה ייעשה דרך הוועדה האיזורית. אז יש בטחון שמי שמופיע לוועדת קלפיים בשם סיעה מסויימת, הוא באמת נציגה. אני רואה בכך חשיבות גדולה, מפני שפה יש אפשרות לפגיעה חמורה בטוהר הבחירות.

ד. בר-רב-האי:  
האם זה יהיה בסדר אם נכתוב: על-ידי הוועדה בכתב ליו"ר הוועדה האיזורית, במקום ליו"ר ועדת הקלפיים?

י. בר-יהודה:  
לזה אני מסכים. אני מסכים שיהיה שינויים ברגע האחרון, בתנאי שהם ייעשה דרך הוועדה האיזורית. אבל אז אני מציע להוסיף אחרי ההוראה בדבר הוועדה ליו"ר ועדת הקלפיים: "ובאישורה".

ח. כהן:  
ההודעה ליו"ר ועדת הקלפיים בענין האישור מטעם הוועדה האיזורית, היא ודאי יכולה להיעשות בטלפון. זה אינו צריך להיות דוקא בכתב.

מ. בגין:  
הייתי מציע לחלק את הסעיף לשניים: סעיף-קטן ראשון יקבע שכל סיעה רשאית להחליף את נציגיה בוועדות הקלפיים. וסעיף-קטן שני יקבע באיזו דרך ייעשו החילופין.

י. שופמן:  
אני מקבל את ההצעה בתוכנה, אבל אינני מסכים לניסוח האומר שיושב-ראש הוועדה האיזורית יודיע על כך ליו"ר ועדת הקלפיים בכל דרך הנראית לו. אולי מוטב להגיד: "בכל דרך סבירה".

ב. אזניה:  
אני מבקש לשקול את הדבר. בגלל השוני האפשרי בין יו"ר הוועדה האיזורית לבין יו"ר ועדת הקלפיים, עלול פה לקרות משהו שאי-אפשר יהיה לתפוס אותו. יו"ר הוועדה האיזורית יכול לעשות את המוטל עליו בקשר עם זה, ועל-ידי כך להרוס את הקלפיים.

מ. בגין:  
אני רוצה לשאול את שר הפנים אם לאור הניסיון, על-ידי הוועדה לוועדה האיזורית במקום הוועדה ישירה לוועדת הקלפיים, יכול להיות בטחון שההודעות האלה תגענה לוועדות הקלפיים, ואם לאו, איך אפשר להבטיח זאת.

י. בר-יהודה:  
אין לי אפשרות להתחייב על כך, ביחוד כשאנינני יודע עדין מי יהיו יושבי ראש הוועדות האיזוריות. אבל ביום הבחירות יו"ר הוועדה האיזורית בדרך כלל אף פעם לא יושב לבדו, כך שברוב המקרים לא תהיה אפשרות למקרים האלה. האפשרויות למקרים חמורים כתוצאה מהנוסח המוצע עכשיו על-ידי הוועדה הן הרבה יותר חמורות. אני מניח שאם זה יעבור דרך הוועדה האיזורית, הסכנה שיהיו מקרים כאלה, היא מינימלית.

א. ידיו:  
אני הייתי אומר: "כל סיעה רשאית בכל עת על-ידי הוועדה בכתב ליו"ר הוועדה האיזורית וליו"ר ועדת הקלפיים להחליף נציגה בוועדת הקלפיים ואת מסלא מקומו".

י. כר-יהוד ה: אם ההודעה הגיעה רק לאחד מסנייהם, אי נכ יודע מי אשם בכך.

א. ירינו: הסידורים בענין זה נקבעים על-ידי ועדת הבחירות המרכזית, הסוציאלה הוראות כלליות בענין זה כמו בענינים אחרים. אינני יודע מדוע דוקא בענין זה צריך להכניס לחוק את כל הפרטים האלה.

היו"ר ז. ורהפטיג: אולי נכתוב רק שכל סיעה רשאית להחליף את נציגיה בועדת הקלפי, בדרך שתיקבע על-ידי ועדת הבחירות המרכזית.

הוחלט: לקבל את הצעת היו"ר האומרת לפסח את הסעיף כך: "כל סיעה רשאית בכל עת להחליף נציגה בועדת הקלפי ואת ממלאי מקומו בדרך שתיקבע על-ידי ועדת הבחירות המרכזית". (במקום ממלא-מקום אחד ייקבעו לכל חבר ועדת קלפי שני ממלאי-מקום).

ה' צילון: בישיבה הקודמת הוחלט לגבי סעיף 71(א) למחוק את המלים "נעצמו או בטכתב רשום", ולקצר את המועד באותו סעיף מ-20 יום ל-14 יום. כיון שזה נתקבל צריך יהיה להוסיף זאת לנוסח הזה.

אני מציע גם לכתוב בסעיף 25, במקום "בעלי זכות לבחור" - "בוחרים". לסעיף זה אין תיקון בחוק המוצע, ולא אעמוד על כך.

ש. רוזנברג: אני מסיר את הסתייגותי לסעיף 3.

ע. איכילוב: אף אני מסיר את הסתייגותי לסעיף 3.

2. חוק למניעת או נאט הציבור (כשרות).

היו"ר ז. ורהפטיג: היועץ המשפטי נענה לבקשתי לנסח מחדש את הצעת החוק שלי, ואני רוצה לקרוא בפניכם את הנוסח החדש המוצע.

(קריאת נוסח הצעת החוק).

ע. איכילוב: הרבנים והשוחטים של נטורי-קרתא, האם הם מאושרים על-ידי הרבנות הראשית?

ה' עציון: שר החנות ביקשני למסור בענין זה כי אין שום מניעה שהרבנות הראשית לישראל תכיר בשוחטים האלה. אך יכול להיות גם אם לא יפנו שהרבנות תודיע כי היא מקבלת הכשר של רב מסוים, גם אם הוא לא ביקש הכשר כזה.

ח. כהן:  
בישיבה האחרונה הביע חברי, היועץ המשפטי למשרד הדתות, את דעת שר הדתות, שהוא מוכן לסמוך ידו על הצעת החוק כמות שהיא. היום אני יכול להודיע מהי דעתם של ראש הממשלה ושר המשפטים בענין זה. הענין עוד לא הובא למליאת הממשלה, אבל הם מוכנים לסמוך ידם על הצעת החוק הזאת אם יתוקנו סעיף 5 וסעיף 7. בסעיף 5 ההצעה היא: "לענין חוק זה, רשות מוסמכת - אדם שהוסמך כרב לענין חוק זה או לענין הוראה פלונית מהוראות חוק זה". בסעיף 7 ההצעה היא למחוק את הטלים "בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל".

י. שופמן:  
אני חוזר לשאלה של נטורי-קרתא. אם סעדה שלהם תלוי שלט: "כשר". יבוא שוטר ויטען שהם עוברים עבירה על החוק, מאוד שאין להם הכשר של הרבנות. לא ברור לי אם לפי הנוסח המוצע על-ידי היועץ המשפטי אפשר יהיה להגיש צו על תנאי במקרה של סירוב למתן הכשר.

ח. כהן:  
אין שום דבר בהצעת החוק, לא בנוסח של ח"כ ורהפטיג ולא בנוסח שלי, המונע הגשת צו על תנאי.

היו"ר ז. ורהפטיג:  
מאחר שהצעת החוק הוגשה על-ידי, אבקש את חבר הוועדה ניר לנהל את הישיבה במקומי.

(הנהלת הישיבה עוברת לידי ח"כ ניר).

ע. איכילוב:  
אני מציע להזמין את שר הדתות לישיבה הבאה בה נדון בהצעת החוק הזאת, ולהפסיק את הישיבה עכשו.

ש. הלל:  
אני חושב שאין אנחנו צריכים להזמין את שר הדתות, מאחר ואין זו הצעת חוק של הממשלה. אפשר להביא לתשומת לבו שאנו דנים בהצעת החוק הזאת, ואם ירצה - ים א.  
מאחר ובאשר לחוק זה יש הודעות נוגדות של השרים, אני מציע להודיע באותו אופן גם לשר המשפטים.

הוחלט: להזמין לישיבות הוועדה בהן יידו בו הצעת החוק הזאת, את שר הדתות ושר המשפטים.

הישיבה ננעלה ב-13.00.